
CLUB
COLECȚIA
ȘTIINȚIFICO-FANTASTICE
462

462

ADRIAN ROGOZ

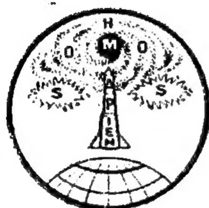
Geo Bogza — rătăcitorul, insolitul nostru Harun-al-Rașid

GEO BOGZA

Science-fiction

NICOLAE SAVU

Ciclu retransmis



MIHU ANTIN

Un oltean în Lună

MAXIMIN TRACUL

A de la Andromeda

OVIDIU RÎUREANU

Despre informare, fantezie și gîndire logică

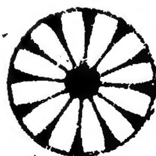
EMANUEL REICHER

Cronică (en passant fantastică) a șahului (XXXIX)

Redactor literar: ADRIAN ROGOZ
Coperta: JACQUES WYRS (Franța)
Desenul interior: MIHU ANTIN
Portrete: CORNELIU BÎRSAN
Prezentarea grafică: ARCADIE DANELIUC

Cititorii din străinătate pot face abonamente adresîndu-se întreprinderii „ROMPRESFILATELIA" — Serviciul import-export presă —, București, Calea Griviței nr. 64-66, P.O.B. 2001.

Colecția „POVESTIRI ȘTIINȚIFICO-FANTASTICE"
editată de revista
Știința și Tehnica
Anul XX — 15 februarie 1974



Geo Bogza – rătăcitorul, insolitul nostru Harun-al-Rașid

de ADRIAN ROGOZ

În opera marilor scriitori descoperi, ca într-un reactor stelar, toate elementele lumii, toate fenomenele și reacțiile imaginabile. Stilul specific — asemenea clasei spectrale — trebuie căutat în ponderea pe care elementele și reacțiile o au în procesul total.

Iată de ce taxinomia literară este o treabă utilă didactic, dar care, mai ales în cazul aștrilor de primă magnitudine, devine inoperantă. Și nu mă refer numai la supergiganții Dante, Shakespeare, Goethe, Hugo, ale căror lumi secunde sînt integrale, ca bunul nostru univers real. Chiar creatori de seamă, dar aparent împlîntați într-un singur sol, sparg obișnuitele clasificări: poate fi Rilke socotit ca fiind lipsit de dramatism sau Sadoveanu că n-ar avea poezie? În ceea ce privește domeniul nostru, al anticipației, el se găsește potențial ori de cîte ori decelăm la un autor tendințe vizionare.

Cele de mai sus sînt valabile și în cazul lui Geo Bogza. Structura scrierilor lui, vertebrate adesea pe o informație de reportaj, îngeamănă în esență drama umană cu poezia cosmică, meditația cu mitul. Nu știm ce este în definitiv „Cartea Oltului": un flux de poeme în proză, legate organic într-o epopee, sau romanul acestei ape de legendă contopit cu monografia ei.

I-am întrezărit în cîteva rînduri lui Geo Bogza sceptrul de fulger al anticipației. Iată, de pildă, o secvență radioactivă din capodopera pomenită, scrisă acum 35 de ani, demnă de un calif al science-fiction-ului:

„Astfel, Oltul țîșnește chiar acum din craniul de calcar care îl face să vadă lumina zilei, și tot acum, acolo la Dunăre, își sfîrșește viața, fără să se poată spune unde este «cu adevărat» în lungul acestui mare parcurs. De la început pînă la sfîrșit, starea de prezent i se întinde pe deasupra apelor, fiind, în orice punct al existenței lui, la fel de îndreptățită. Astfel, Trecut și Viitor coexistă în viața Oltului, într-un fel pe care dacă l-ar cunoaște și oamenii, un spectacol straniu ar avea loc pe pămînt: fiecare ființă ar arăta atunci ca un șarpe lung, monstruos, gigantic, format din înșiruirea simultană a tuturor întîmplărilor din existența ei, din clipa nașterii și pînă la moarte. Dintr-o altă dimensiune pe care oamenii n-o sezisează, viața lor așa arată, dealtfel."

Magnifică viziune acest șarpe temporal, demnă de fantezia unui Poe, Wells ori Lem!

Proza lui Geo Bogza este un proiector al realului pe firmamentul mitic. Poate de aceea imaginile lui extraordinare sînt la fel de firești ca traiectoriile atomice pe emulsia fotografică sau ca periplul albinei după nectar printre flori, oficiindu-le nunta, ori ca un peisaj selenar, sau ca sărutul ori coliziunea unor galaxii.

Oricînd ar fi vrut, Geo Bogza ar fi putut domni peste science-fiction. Dar, asemenea unui Harun-Al-Rașid setos de viață, care și-a lăsat împărăția să-i fie ocîrmuită de bunii săi dregători (nu sîntem noi aceștia?) pentru a o cutreiera deghizat în om de rînd și doar o singură zi pe an se urcă pe tron, arătîndu-se în toată splendoarea lui, Geo Bogza, care umblă aproape mereu travestit în hainele altor genuri, ne-a dăruit la sfîrșitul anului trecut măsura strălucirii lui suverane. Romanul într-o filă, pe care-l reproducem după „Contemporanul" din 7 decembrie 1973 și care poartă un titlu cvintesențial, este cea mai bună operă de politică-ficțiune scrisă de un autor român.

Science – fiction

de GEO BOGZA

Zece miliarde de oameni urmăresc, în momentul acesta, cel mai mare eveniment cosmic de cînd a început cel de al III-lea mileniu: lansarea giganticei rachete „Pollux-Icarus“, avînd la bord un echipaj de 16 cosmonauţi şi 42 de cercetători ştiinţifici, în direcţia planetei Saturn.

Pe cosmodromul „Atlanta“, dotat cu cea mai înaltă rampă de lansare din cîte s-au construit pînă acum, pregătirile n-au contenit, în ultimele două zile şi nopţi, o singură clipă. Încă de la începutul săptămînii, un atelaj special de 2 600 de boi a tras, pe tăvăluguri cu suspensie, formidabila rachetă la locul de lansare.

Numărătoarea inversă a început. În tribuna presei, cei 45 000 de ziarişti, fotoreporteri şi operatori cinematografici, care au sosit din întreaga lume pe biciclete, şi-au luat locurile nerăbdători. Ei au avut prilejul să asiste, în zorii zilei, la ridicarea cosmonauţilor în capsula rachetei, prin sistemul de scripeţi „Leonardo da Vinci“, pus în mişcare de 120 de catîri, anume antrenaţi.

Mai sînt douăzeci de minute pînă în clipa lansării. Preşedintele Comunităţii Mondiale a Umanităţii, avînd ca invitată de onoare pe regina Angliei, soseşte pe cosmodrom în sunetele unei orgi electronice, într-un echipaj tras de şase cai albi, cei mai frumoşi din grajdurile prezidenţiale.

Cerul este perfect senin. De la centrul de control se anunţă că toate condiţiile de lansare sînt optime. Încă patru minute, şi cea mai îndrăzneaţă aventură a omului în spaţiul cosmic va începe. Planeta Saturn, cu misteriosul ei inel, va fi vizitată pentru prima oară de oameni. Au mai rămas doar două minute. Cu cît secundele trec, în tribuna presei domneşte o tot mai mare nervozitate. Maşinal, degetele pornesc în căutarea pachetului de ţigări. Pretutindeni sar scîntei din amnare. Ici, colo, reamintind mileniul al II-lea, se zăreşte mica flăcăruie a vreunei brichete cu benzină.

Ciclu retransmis

de NICOLAE SAVU

Născut la 19 ianuarie 1938, în comitatul Kent — Londra, Nicolae Savu își face școala primară și liceul teoretic în România — Plopeni, Prahova. În copilărie, este un pasionat radioamator. Mai tîrziu, își ucide pasiunea, transformînd-o în profesiune.

Dotat cu un temperament neliniștit și cu o permanentă dorință de cunoaștere, nu stă mult timp locului, fidel fiind numai electronicii, ca profesiune. Astfel, apare în calitate de depanator radio și televizoare în Ploiești, apoi lucrează în cadrul unei baze de explorări geofizice, unde ia contact cu problemele complexe ale cercetării geologice. Duce o



viață aspră, însoțind pentru asistența tehnică a echipamentului electronic echipe de geofizicieni cercetători prin toată țara.

Abandonează acest domeniu în favoarea unui loc de muncă ce-i oferă o nouă și deosebită perspectivă de cunoaștere în domeniul măsurătorilor bioelectrice și electroacustice.

Este tentat, convins apoi, să lucreze într-un institut de cercetări electroenergetice. Aici începe trădarea profesiunii, deoarece îl cunoaște pe cel

Puse bonul în agendă și băgă totul în buzunar. Cînd se așeză la volan, constată că scaunul era reglat mult prea în spate. Și-l potrivi, la fel făcu și cu oglinda retrovizoare, apoi demară, lăsînd în urmă service-ul. Gîndindu-se că nici n-a trecut anul de cînd și-a cumpărat această mașină, oftă privind kilometrajul : zece mii o sută donăzeci și trei. „Gata și cu revizia de la zece mii de kilometri !"

Mașina se comporta bine, răspundea prompt la comenzi, deocamdată era satisfăcut. Se decise, ca de obicei după fiecare revizie, să iasă pe autostradă, spre Pitești. Opri doar la benzinărie, făcu plinul și o luă din loc.

Orașul rămase treptat în urmă. Acceleră în priză directă, pînă ce banda kilometrajului trecu puțin peste cifra 100. „Merge bine". O lăsă mai domol, pentru că prinsese din urmă două mașini cuminți ce rulau decent pe dreapta. Semnaliză, se asigură pentru spate, depăși relaxat, apoi începu să țină șaptezeci la oră, constant. Asfaltul pînă la Pitești era bun. Socoti că are suficient timp să facă un dus-întor, plus o baie.

O vreme, ascultă cum vîjîie aerul prin fereastră, apoi, sătul de aceeași melodie, căută ceva la radio. Pe un post, o vioară intona un concert ce i se păru a fi Mozart

Tot mai mulți, scriitori cu experiență sau amatori de talent, își exercită imaginația și capacitățile speculative în domeniul pe care l-aș supranumi „Științifico-Fantastico-Fascinant" simptom de receptivitate și de reacție conștientă în fața turburătoarelor semnale ale universului.

Nuvela de față – un debut al unui tînăr cu o meserie „pozitivă", cum se zice – îndrituiește speranțe prin firescul relatării nefirescului și prin fluența suspensului.

Nina Cassian

— nu era prea sigur. Reglă mai bine aparatul. Se lăsă pe spate în acordurile concertului care, după ce umpleau spațiul limitat al cabinei, găseau fereastra și se risipeau, ieșind în pădurea tăiată de șosea. O pădure care nu mai mirosea a pădure. Cîndva s-a descoperit pe acolo petrol, s-au forat niște găuri, iar acum, mirosul de țiței pur și simplu trăsnea.

Concertul de vioară se isprăvi. Pădurea de țiței la fel. Putea respira din nou aer curat, bucurie ce nu ținu prea mult, căci nu trecură nici cinci minute și ajunse din urmă fumul vîrtos, presărat cu generozitate de eșapamentul unui Diesel frigorific.

„Oare ăia care întrețin acești mastodonți n-au auzit de poluare și de efectele ei?" Se grăbi să depășească dulapul, dar simți că ceva nu e în regulă. Îl încerca o amețeală. „Probabil fumul ăla!" Și reduse viteza, așteptînd să se primenească aerul.

Trecură cîteva minute pînă mintea i se limpezi îndeajuns. Închise apoi ferestrele și toată

care îi sugerează ideea scrisului. Perspectiva e amuzantă pentru început. Luînd totul în glumă, scrie niște nuvele naive pe care nu încearcă să le publice. Este încurajat, însă, și chiar sfătuit să persevereze. În acest scop are o discuție cu redactorul literar al Colecției „Povestiri științifico-fantastice". Promite că va scrie o nuvelă s.f., dar nu se ține de făgăduială. Faptul se petrece în vara anului 1970.

De atunci însă începe să exerseze, iar în cursul anului 1971 caută să-și perfecționeze stilul și lucrează intens. Rezultatul acestor preocupări este încurajator — două nuvele s.f. și un început de roman în care anumite întîmplări pline de neprevăzut își dau mîna cu ficțiunea științifică.

Prin nuvela „Ciclu retransmis", autorul încearcă un debut...

ventilația. Dorind să scape cît mai repede din zona neguroasă ce-o avea de străbătut, acceleră pînă la fund. Dar, în aceeași clipă, un început de leșin îl surprinse fără veste — nu mai era o nevinovată amețeală. Din fericire, n-a durat decît foarte puțin — nu mai mult de o secundă. I se umeziseră palmele...

Luînd talpa de pe accelerație privea nedumerit spre frigiderul fumigen care se tot ducea. „Ducă-se! Dar oare e posibil să fi inhalat chiar o așa mare cantitate de oxid de carbon ?!" Întrebarea pe care și-o pusese era, evident, stupidă. Dar cum altă explicație n-avea la îndemînă, se mulțumi doar cu întrebarea, fie și idioată.

Simțind că amețeala își face iar apariția, apucă să deschidă o fereastră, trecînd apoi într-o stare indefinibilă, ceva asemănător cu mahmureala de după un strașnic chef. Starea aceea se accentuă puțin, degenerînd, substituită treptat de o alta — deosebit de stranie — în care își dădea seama perfect ce trebuie să întreprindă, dar nu era în stare să execute manevra respectivă.

Văzu cu groază șoseaua estompîndu-se, transformîndu-se într-o fîșie păstoasă, incertă. „Trebuie să opresc! Trebuie să apăs frîna, ce dracu..." Fîșia oscilă leneș spre stînga, apoi spre dreapta. Nu pricepea ce se petrece, dar intuia că-i vorba de un pericol. Încercă încă o dată să-și oblige mușchii la o contracție cît de mică. Inutilă încercare — nu-și mai simțea mușchii, nu mai simțea nimic. Se simțea pierdut. Gîndul sinistru că doar un stop cardiac ar putea explica totul îi paraliză aproape și voința. Toate facultățile senzoriale dispăruseră cu desăvîrșire. „Poate asta e starea de hiperluciditate ce precede moartea... căci gîndesc, pot gîndi încă..."

Dar brusc, precum inundă lumina o încăpere cufundată în beznă după ce ai acționat întrerupătorul, redeveni stăpîn pe simțuri. Abia apucă să evite o catastrofă — mașina sa intrase deja pe gazonul separator de mijloc și, dacă nu și-ar fi revenit la timp, ar fi intrat în convoiul ce înainta din sens opus... „E limpede că în asemenea condiții nu mai ajung niciodată la Pitești". Făcu manevra de reintrare pe culoarul părăsit și continuă să ruleze, dar cu viteză foarte scăzută. Spaima care l-a cotropit i-a invadat tot trupul, provocîndu-i frisoane, pentru ca în cele din urmă să i se localizeze în genunchii care începură să-i tremure mărunt...

Reuși să conducă pînă ce umbrele primilor copaci ai pădurii în care șoseaua își croia calea îl ademeniră pentru un popas. Un drumeag ce cotea la dreapta îl purtă cîteva zeci de metri, pînă ce zări un luminiș, pe stînga drumului, în care trase oprind motorul.

Zarva suavă a păsărilor, mirosul umed al pădurii, verdele vital al ierbii și-al frunzelor îi merseră la suflet. „Pe aici încă n-a ajuns poluarea", își zise, punînd capul pe volan și închizînd ochii. „E plăcut să stai așa cîteodată, să te abandonezi..." Cugetarea îi fu aproape instantaneu curmată de un vid interior, ca o prăbușire în infinit — fulgerătoare. Trupul său părea că doarme...

. . . .

Pe tabla caroseriei, picăturile de ploaie răpăiau grăbite, într-o minusculă cadență, un ritm abstract, într-un crescendo accelerat, ganind liniștea înserării, contopindu-se în fuioare de apă ce se scurgeau neliniștite pentru a hrăni pămîntul.

O pală de vînt cu picături reci se abătu prin fereastră, aducîndu-i în nări aerul proaspăt, spălat și umed. Deschise ochii și-și ridică încet capul privind în jur. Mintea-i era limpede. Aprinse lampa de la retrovizor și constată, privindu-și ceasul, că dormise aproape două ore. Își aminti că la opt Laura îl va căuta la telefon. „Acum e șase“, își spuse. „Am vreme.“

Răsuci cheia în contact, dar motorul se învîrtea greu și nu pornea. „Poftim, revizie conștiincioasă !“ Abia după a treia tentativă motorul tuși asmatic de cîteva ori, apoi prinse a zumzăi normal. „Ciudată chestie, o fi ceva prin carburator — cine m-a pus s-o duc la revizia asta nenorocită ?“

Ieși cu grijă pe asfaltul ud, aprinzînd bordul și lanternele. Observă cu stupoare că indicatorul de benzină era undeva sub sfert. „Altă poveste !“ Îl fulgeră gîndul că pierde benzină. Opri, coborî, mirosi. Nu se simțea pe nicăieri miros de benzină. Întunericul îl împiedica să vadă ceva la motor. Cînd vru să folosească lanterna, remarcă absența bateriei. „Parcă-i pusesem baterie cu o săptămînă în urmă... Dacă asta se înțelege prin revizie, mîine le arăt o revizie de pomină !“

Se urcă la volan și trînti ușa. Băgă de seamă, indispus, că nu se închisese bine și o mai trînti o dată, mai tare. Nici de data asta nu se-nchisese mai grozav. „O fi prins vreo cracă“, gîndi plictisit și renunță, dar amănuntul îl irită și mai mult.

Aprinse farurile și demară. Ploaia desena dîre capricioase pe parbriz. Porni ștergătoarele și cu greu își stăpîni un urlet cînd văzu că cel din dreapta lipsește. „Am atîtea argumente pentru tărăboiul de mîine încît sînt convins că-i voi desființa ! Revizie mi-a trebuit ? ! Las' că mîine văd eu...“

Conducea plin de obidă, pregătind în minte discursuri pentru a doua zi, pentru cei de la service. Ajuns între timp la intrarea în oraș, trase iar la benzinărie să refacă plinul.

Tot drumul de întoarcere a avut impresia că-n locul mașinii sale noi se afla o rablă. „Parcă și interiorul e mai jumulit...“ În vreme ce tipul cu șapcă umplea rezervorul, se dădu jos să se mai miște, constatînd astfel că mașina era foarte murdară. Se apucă să-i curețe de mîzgă numerele și luminile. Ploaia nu încetase, dar se domolise.

Plăti suma de pe contor și se așeză din nou la volan. Fără să vrea, își aruncă ochii pe kilometraj. Citi și reciti cifrele care-i valsau parcă sub ochi. „Ori am înnebunit, ori...“ Sări apoi repede afară și confruntă numărul mașinii cu talonul scos din buzunar. Cifrele corespundeau. Era din ce în ce mai intrigat. Omul de la pompă se uita circumspect. Dorind să se lămurească, întrebă :

— Ați pățit ceva, domnu'... ?

— Am pățit pe dracu ! Pentru că m-ai întrebat, vino mai aproape ! se răsti aproape agresiv. Pe urmă realizînd ezitarea celuilalt, schimbă tonul. Te rog, citește dumneata și spune-mi și mie cîți kilometri am la bord — eu cred că nu văd prea bine la ora asta...

Benzinarul se apropie, vîrî capul pe ușă, îl scoase și grăi :

— Patruzeci și opt de mii opt. Atît.

— Exact ! Atît am citit și eu, dar acum patru ore abia, abia ajunsesem la zece mii o sută ! Nu mai înțeleg nimic... Nimic !

— Aaa.... făcu ușurat tipul, nu vă speriați, mai sare și el, mai greșește. S-a defectat acolo un pinion — vă spun eu, știu precis! Am pățit-o odată la fel, la motocicleta mea. Am schimbat tot kilometrajul, nu se mai putea repara, e un pinion de plastic care...

Omul turuia întruna. Nu-i ardea să-l asculte pînă la sfîrșit. Se urcă și-i făcu un semn de salut. Vocea care îndruga despre pinionul de plastic rămase la benzinărie. Ploaia începuse iar. Kilometrajul devenise însă o obsesie. „Parcă nu-i mașina mea..." își repeta mecanic în vreme ce începu să aibă și vaga senzație că direcția manifestă un joc pe care nu-l observase mai înainte. „Poate șoseaua udă..."

Și așa, ros de îndoieli de tot felul, ajunse acasă, unde, ca niciodată, nu putu parca în apropiere din cauza unui neobișnuit număr de mașini care ocupau toată zona. Fu nevoit să și-o lase pe a lui pe o stradă apropiată.

. . . .

Urcînd grăbit scările, se uită la ceas. Era opt fără cîteva minute. La opt va suna telefonul. Laura, cauza multor neliniști și frămîntări, va fi peste o săptămînă soția sa. Pînă atunci mai erau multe de făcut — alergături, cumpărături de tot felul, pregătiri...

Se opri în fața ușii cu cheia în mînă. Pentru a se încredința că nu greșise, își aruncă privirea peste numele colocatarilor de pe palierul comun. Acolo totul era în ordine — doar pe ușa lui, în locul numelui său, **Ștefan Negulescu,** format din litere de plastic aplicate direct pe lemn, trona o placă de bronz prinsă în șuruburi, pe care era gravat: FAMILIA NEGULESCU.

Nu atît de surprins, cît contrariat, avansă ipoteza că poate cineva din cunoscuți, în vederea evenimentului ce se va produce în curînd, anticipase un cadou ce se cuvenea, de fapt, după nuntă. „Depinde cum privești problema" își zise, introducînd cheia în ușă.

Deschise, intră, aprinse lumina și simți că-i vine rău. Nu era nicidecum vorba de stările anterioare, ci de cu totul altceva. În hol era alt cuier, de cîrligele căruia atîrnau niște veșminte necunoscute. Se simți străin, ca un intrus, ca un hoț lipsit de vocație, care, odată intrat într-o locuință, nu știe ce trebuie să caute mai întîi. Făcu un efort și se tîrî pînă în camera de zi, unde, după ce văzu tot, dar nu recunoscu nimic, se prăbuși pe cel mai apropiat scaun. Totul, absolut totul, era schimbat. Biblioteca, de pildă, era alta, era cea pe care și-a dorit-o, dar care în urmă cu patru ore nu se afla aici. Se ridică apropiindu-se de bibliotecă. Măturînd cu privirea titlurile, își dădu seama că unele dintre cărți îi aparțineau, altele nu. Erau acolo și unele titluri care îl mirară, pentru că citise într-un plan editorial că abia erau în curs de apariție. Altele îi erau complet necunoscute. Nu reușea să înțeleagă substratul acestor observații, nu era în stare. Totul era deconcertant — mobila nouă, cărțile necunoscute, placa de bronz de pe ușă, misterioșii kilometri de la bord... Își prinse capul în palme și gemu a neputință. Ochii i se opriră pe telefon. Laura ar fi trebuit să sune. Aparatul zăcea însă indiferent și mut. Se uita la el cu dușmănie, așteptînd zadarnic apelul Laurei. Simțea nevoia să vorbească cu cineva, deși nu-și putea imagina cam ce ar putea spune acolo, în microfonul ăla. Nici să se apropie nu îndrăznea.

Cu cine să vorbească, ce să spună? Să spună că i-a crescut o placă de bronz pe ușă? „Poate că dacă mă arunc cu capul direct prin fereastră mă trezesc și totul revine la normal!“

Cu mintea învălmășită, umblă un timp de colo-colo, fără rost. „Dar dacă totul e o farsă...“ Nu-i venea a crede, dar ipoteza lansată, oricît de absurdă era, reprezenta unicul teren pe care-și putea permite unele speculații. Cine însă și-ar fi permis o atît de costisitoare manevră, care nu cerea numai bani, ci și timp, era o întrebare la care nu putea răspunde în nici un chip. Apoi, părîndu-i-se totuși prea stupidă, ipoteza căzu.

Dar iată că o nouă observație, care sporea numărul întrebărilor fără răspuns — și așa destul de mare —, veni să pună aparent capac la toate. Praful. Poate cel mai curios lucru și de-a dreptul demențial era praful — depus pe mobile, pe cărți — praf care, în mod normal, se depune atunci cînd lucrurile stau mai multă vreme nemișcate în același loc. Or, toate obiectele aveau pe ele praf — nu mult, dar era. În orice caz, nu părea să fi fost așternut cu mîna...

Cu gîndul ăsta merse în dormitor. Prezența unui pătuc de copil îl smulse din perplexitate, aruncîndu-l în ghearele furiei. Mintea i se tulbură, considerînd pătucul o aluzie cu mult prea deplasată, nervii îi cedară. „Nici nu m-am însurat încă și ăștia își permit să...“ Se repezi la telefon și formă primul număr care îi veni în cap. Era telefonul unui văr cu care vorbise de curînd. Răspunse o voce necunoscută și răgușită.

— Da.

— Cu Mișu, vă rog.

— Care Mișu, nene? Că aici nu-i nici un Mișu.

— Poate am greșit numărul. Am format 43.44.73 — casa Mihai Popescu. Vă rog să mă iertați dacă n-am format bine, sînt obosit...

— Ăsta-i al meu. L-o fi avut înainte Mișu al dumitale, acum e telefonul meu!

— Scuzați-mă că vă mai întreb. De cînd aveți acest tele...

— Din primăvară, dom-le! Alo! Și vreau să mă culc...

În receptor se auzi pocnind. Lăsă și el receptorul jos. După timbrul vocii, celălalt putea fi un pensionar sau cam așa ceva. „Numai oamenii în vîrstă se culcă la ora asta. Dar dacă totuși... Nu! Gluma ar deveni prea grosolană!“ Își aminti că n-au trecut mai mult de cinci zile de cînd a vorbit cu Mișu — tot la acest număr. Puse din nou mîna pe telefon și făcu numărul „Informațiilor“. Dacă tot era ceva în toată această poveste, ceva real, ceva care îi scăpa, mult mai bine, mai indicat era să încerce pe cît posibil să evite ridicolul.

— Informații doi-șepte...

— Fiți amabilă, Popescu Mihail, strada Bricului treizeci și doi, ce număr de telefon are?

— Așteptați, avem Popești mulți...

— Aștept.

Așteptă ca să afle că, într-adevăr, numărul fusese schimbat.

— Mai rămîneți la aparat să vă dăm noul număr! Cîteva țîrîituri, bîzz, bîzz, bîzz și în fine: Notați-vă noul număr...

Numărul era altul decît cel cunoscut de el. Apucă să mai întrebe de cînd s-a schimbat numărul.

— Nu știu, lista e veche!

A închis. „Lista e veche... Ce înseamnă toate astea?" Îl încerca și o durere de cap, pe lîngă un început de teamă la gîndul că, făcînd iar o încercare, ar mai fi aflat cine știe ce nonsens. Totuși, telefonul fiind cea mai comodă cale, întinse spre el o mînă cuprinsă de ezitări. Auzi apoi cum sună, sună... În sfîrșit, cineva se îndură.

— Alo?!

Voce de bărbat — vocea lui Mișu. „Bine că-l aud."

— Tu ești, Mișule? Aici e Fănel...

— Aaaaa! Tu erai mă, Ștefănică?! Ce mai faci, unde ești?

— Acasă... Stau... Mă cam doare capul...

— Ce mai face Laura? S-a întors?

Nu era pentru prima dată în ziua aceea cînd creierul lui Fănel Negulescu se afla pus în fața unei dileme fără ieșire. „Dacă s-a întors Laura?! Ciudată întrebare... Înseamnă că de-aia n-a dat telefon — n-a venit încă de unde s-a dus..."

— Alo, ce-i cu tine? Ai adormit?

— Nu... mă gîndeam la ceva, așa... M-ai întrebat de Laura dacă a venit. De unde să vină...?

Pe fir se lăsă tăcerea. O tăcere grea, suspectă. Vărul tuși la celălalt capăt, prinzînd grai.

— Ascultă, Ștefănică. Mi se pare mie sau abia acum te-ai trezit din somn? Uite. O să-ți dau o veste care cred că te va trezi de tot — am un vin grozav!

— Te-am întrebat ceva, Mișule. De unde trebuie să vină Laura?

— Cum de unde, de la Predeal. Ce dracu, nu mai știi unde ți-ai dus nevasta?!

Ultimele întrebări venite din afară se agățaseră de revolta lui mocnită care pîndea încordată. Explodă:

— Nevastă-mea?!? Ascultă, Mișule, ce înseamnă toate astea?

— Cum adică? Mă, Ștefănică, măi băiatule... ce-i cu tine?

„Mai are tupeul să-ntrebe ce-i cu mine! Mă mir cum n-am închis telefonul — merita!" Merita, dar nu l-a închis. Iar asta dintr-un motiv întemeiat — dorea explicații. Gîtuit de furie și de stupoare, scrîșni mai întîi, apoi mîrîi cu buzele lipite de aparat:

— Spune-mi, spune-mi, Mișule, cînd dracu o să înceteze odată mascarada...? Iar tu, tu ce amestec ai în toată istoria asta idioată? Cine-i autorul? În receptor se auzea numai respirația lui Mișu. Cum răspunsul întîrzia, Ștefan Negulescu sublinie ferm: Aștept!!

— Fănele... nu ți-e bine?

Vărul avea o voce mult schimbată. Întrebarea venise timidă, îngrijorată chiar. Negulescu se abținu de la răspuns, deoarece dacă ar fi slobozit ce îi venea în acea clipă, toată familia l-ar fi renegat pe vecie — era conștient de asta. Mișu reluă tot speriat.

— Cu tine s-a întîmplat ceva... Nu pricep... Ce mascaradă? Nu-nțeleg nimic... La ce te referi?

— La tot!! La mobilă, la aluziile despre Laura! Toate, toate au o limită pe lumea asta, chiar și răbdarea mea! Dă-o dracului de mobilă. Spune-mi, a cui a fost ideea cu mobila?!

— Ce mobilă, Fănele?

— Mobila asta, mobila pe care mi-ați băgat-o în casă...
— Ceee ! ? !
— Te rog, Mișule, încetează ! Zău, crede-mă, n-ai nici un haz. Nu-mi mai juca mie rolul inocentului, că n-am nici un chef să aștept pînă la sfîrșitul spectacolului. Ajunge ! E de-ajuns că nu pricep nimic. Nu-nțeleg ce urmăriți voi — ați vrea să leșin de surpriză ? Regret, dar am nervii tari și n-am leșinat. Hai, zi-i !
— Ce să mai zic ? Nu pot să mai zic nimic... oftă celălalt.
— Atunci nu crezi că ar fi mai bine să dăm cărțile pe față ? Eu doresc să știu doar ce rost au toate combinațiile astea, cine mi-a făcut-o și în ce scop ? Dar răspunde-mi deschis și fă-o odată, că-ncep să-mi pierd și ultima brumă de răbdare !
Mișu, înspăimîntat, abia putu să mai gîfîie :
— Fănele, te-te-te simți bine... ?
— Ah ! Pe toți dracii ! ! Te-am rugat să-mi răspunzi, nu să mă-ntrebi ! Încă o-ntrebare d-asta cretină, și trîntesc telefonul de-l fac țăndări ! !
— Stai... așteaptă, așteaptă, Fănele... ! N-am vrut să te supăr cu nimic, crede-mă ! Uite, lîngă mine e Maria, mă roagă să-ți spun să vii aici. Masa e gata peste o jumătate de oră — te rugăm amîndoi să vii. Avem și un vin bun — l-a adus Maria de la țară — știi cum sînt socrii... Hai, te rog, aruncă-te în primul autobuz și vino. Vorbim aici despre toate...
— Bine, vin acolo. Dar să știi, n-am băut nimic, nici un pic de alcool, așa că vin cu mașina mea. Ți-ai închipuit că sînt beat ? !
— Nuu, ferească sfîntu' ! Nu știam că ți-ai scos-o de la reparat. Atunci e perfect, vino cu mașina. Iar dacă tragem aici un șpriț, am unde să te culc. Apropo, ți-au aranjat-o bine ?
— Ce ? !
— Mașina. Că la ea m-am gîndit. Se mai cunoaște lovitura ?
Pentru Negulescu, absurdul situației ajunsă la paroxism era prea mult. Efectul asupra lui fu bizar. Răspunse blînd :
— Mișulică, scumpule, cred că ai început să calci în străchini. Calci bine de tot. Nu-mi aduc aminte să fi dus mașina la nici un reparat, am fost cu ea la revizie. Știi tu ce-i aia o revizie ? Am dus-o la revizie după zece mii de kilometri parcurși de cînd am cumpărat-o, pricepi ?
— Pricep, dar...
— Mișule, te rog nu începe iar. N-are nici un rost să mai bați moneda pe tema asta. Renunță, e mai bine. Mașina mea e nouă.
— Vezi că tu începi ? Cum să fie nouă ? ! O mașină la peste patruzeci și șapte de mii, nu te supăra, dar nu se mai cheamă nouă. Și mai spui că eu încep... Hai să lăsăm astea ! Vino cu ce vrei tu, numai vino, că se răcește mămăliguța...
Negulescu simțea un nod în gît. Mișu știa de cifra kilometrajului presupus defect — de unde ? !
— De unde știi tu cîți kilometri am la bord ?
— M-am uitat și eu acolo, doar te-am și întrebat.
— Cînd ? !
— Cînd ai plecat cu Laura la Predeal.
— Cînd, omule, în ce zi ?
— Acum o săptămînă. Ai uitat așa repede ?

— Cu Laura zici... ! ?
— Da, cu nevastă-ta şi cu aia mică...
— Cu care... „aia mică" ? !
— Cu fiică-ta, Marcela. Ce, şi asta ai uitat ?
— Cu nevastă-mea şi fiică-mea, auzi — Marcela ! !
Simţea că se-nvîrte casa. Pînă atunci nu ştiuse ce înseamnă acest lucru. Acum se învîrtea. Sau, poate, se clătina el — nu ştia exact. Oricum ar fi fost, abia se mai ţinea pe taburet. Nu putea să înţeleagă şi mai spuse încă o dată :
— Cu nevastă-mea şi fiică-mea... da, da, e clar...
Nu era, de fapt, nimic clar. O spusese doar pentru a-şi auzi vocea sau, poate, pentru a-şi întări convingerea că nu visează sau...
— Alo ! Fănele...
— Da, da, e foarte limpede — nu visez...
— Hei ! ! Fănele ! Mai e cineva cu tine ?
— Nu... am început să vorbesc singur...
— Mai bine vino degrabă aici. Mîncăm ceva bun, bem un vinişor de la tata-socru... şi mai lasă la o parte tot ce te frămîntă !
De felul său, Negulescu era un om cu picioarele pe pămînt. Intotdeauna absurdul îl indispunea, fie în artă, fie în viaţa cotidiană. Cu toate eforturile, zadarnice şi inutile dealtfel, abandonă ideea descifrării situaţiei paradoxale în care se afla în acel moment şi, cînd tocmai era pe punctul de a fi convins despre sine că este un cretin perfect, îi veni o idee ! De fapt, nu era o idee în sensul absolut al cuvîntului, ci mai curînd o soluţie salvatoare, derivată din teoria evoluţiei speciilor. Adaptarea la mediu. Trebuia să se adapteze situaţiei. Mai înainte de a se conforma acestui principiu fundamental al supravieţuirii, Ştefan Negulescu se gîndi să mai încerce o ultimă pistă pentru a ieşi din haos.
— Alo, Mişule ! Spune-mi exact, ştii data nunţii noastre ?
— Sigur. Dar nu pe de rost — aşteaptă să mă uit...
— Aştept.
Întrebarea era cu tîlc. Nunta urma să aibă loc pe optsprezece august. „Probabil caută invitaţia". Celălalt spuse :
— Fănele, ascultă, am găsit-o, dar de ce întrebi ?
— Îţi explic eu... tu spune-mi data.
— Bine. Optsprezece august 1973.
— Aşa e. Azi, azi în cîte sîntem ?
— Azi ? ! În zece, fireşte.
— Buuun... ! Acum te rog să-mi mai spui tu, ce faci pe data de optsprezece august ?
— Ce fac ? ! Nu ştiu... Ah ! Ce zăpăcit sînt, abia acum am priceput... Păi sigur, se-mplineşte anul de cînd v-aţi luat. Uff ! Era la mintea cocoşului... Venim pe la voi dacă zici că ne inviţi...
Negulescu simţea că se sufocă.
— Cum adică „se-mplineşte anul" ? Ce vrei să spui cu asta ?
— Vreau să spun, că înţeleg că voi, tu şi Laura, serbaţi un an de la data nunţii... A trecut un an, nu ?
— Cum „serbăm anul", ce vorbe-s astea... ? !
— Păi, păi, Fănele dragă, am fost la nunta voastră...
— Ascultă, Mişule, Mişulicăăă... nu mă necăji iar, te rog ! Încă nu m-am însurat, auzi ? NU ! ! Azi sîntem în zece august.

Pe optsprezece august, una mie nouă sute șaptezeci și trei, SE-VA-FA-CE — NUN-TA ! ! Auzi ?

— Adică, adică s-a făcut atunci... a trecut un an, un timp, Fănele, a cam trecut apă pe gîrlă de-atunci... Azi sîntem, într-adevăr, în zece august, dar nu în '73 ci în '74. E o mică... o mică diferență, dacă nu te superi... Poți să te superi, tot aia e...

A tăcut. Tăceau amîndoi. „Ce poate fi asta ? Ce poate însemna ? Ce s-a-ntîmplat cu mine ? Nu ! Nu cred că mi-am pierdut mințile, totuși ce se petrece ? Fie ce-o fi, trebuie să merg mai departe."

— Mișule, aș dori să-ți spun ceva... Să nu crezi că am băut sau că nu știu ce vorbesc, nu ! Mișule, mi s-a-ntîmplat ceva bizar, ceva grav. Atît de straniu încît n-am curajul să mai vorbesc. Mă asculți ?

— Da, te ascult...

— Te rog acum ceva. Te rog foarte mult, să știi... Vino aici. Vino tu la mine. Te rog ! Și nu te alarma, mai am o dorință — vreau să-mi aduci ziare, cît mai multe ziare. Trebuie să mă conving de un lucru — nu pot să-ți explic totul, n-ai înțelege, nici eu nu-nțeleg. Vino cît mai repede ! Adu-mi ziare de azi, ziare din anul ăsta — te rog foarte mult ! După ce mă lămuresc, plecăm împreună. Nu fi îngrijorat, s-ar putea să fie doar o halucinație de-a mea, nimic mai mult. Nu-i spune Mariei, caută un pretext să pleci, spune-i ceva, că te duci după țigări, orice altceva, dar nimic despre discuția noastră. Evită amănuntele, descurcă-te cum te-o tăia capul, dar vino aici cu ce te-am rugat. Vino, și după aceea vom pleca împreună. Promit.

— Te cred, însă nu știu cum să... În fine...

— Prin urmare, te aștept ?

— Da ! Plec imediat — ai dreptate. Vedem noi ce facem după aia. Am să-ți aduc tot ce m-ai rugat. La revedere !

. . . .

Ștefan Negulescu, culcat pe patul din dormitor cu mîinile sub cap, revedea în gînd filmul întîmplărilor — plecarea de la serviciu, șoseaua spre Pitești, simptomele de leșin, poiana unde adormise și se trezise după două ore de somn. Apoi toate ciudățeniile ivite după aceea. Benzina, lanterna, lipsa unui ștergător, kilometrajul, discuția cu Mișu...

Toate se petrecuseră, după părerea lui, azi. Adică într-o singură zi. Discuția cu Mișu îl năucise. Dacă accepta că vărul său spusese adevărul, însemna că trecuse un an — despre care nu-și amintea nimic. Un an și două ore — cele două ore dormite în mașină.

După această sumară retrospectivă, se sculă și începu să caute ceva. În timpul căutărilor, atenția îi era sustrasă de amănuntele pe care le descoperea în dosul fiecărui sertar sau ușițe. Amănunte ce grăiau de la sine. Totul purta amprenta pedanteriei și a meticulozității unei mîini de femeie.

Găsi în fine ce căuta. Ținea în mînă un dosar pe care era scris cuvîntul A c t e. Știa că numai acolo, sub acele coperte de carton putea fi cheia tuturor incertitudinilor, și de aceea ezită puțin gîndindu-se că orice eveniment de natura unei căsătorii sau

nașteri reclamă niște acte autentice. Deschise dosarul și-ncepu să-l răsfoiască. Nu-i trebui mult timp... Deci am o fiică, Marcela."

Se întinse iar pe pat, cu privirea pierdută în tavan. „E îngrozitor... Nu-mi amintesc nimic... nimic... E ceva sinistru — nu-nțeleg, nu pot înțelege... Refuz să cred că pot exista asemenea amnezii !"

Constată că i-a trecut durerea de cap. Se sculă și puse actele la loc. Mișu trebuia să apară. Începu să se pregătească de plecare. Simțea nevoia să mănînce ceva cald, să bea un vin bun.

În vreme ce-și trăgea haina pe mîneci, simți iar amețeala... „Ce să mai cred ? Oare ce se mai întîmplă ?" Era conștient că iar se petrece ceva cu sine. Avu impresia unei căderi, dar nu simți nimic. „Nu mai văd nimic — ce beznă cumplită ! Nici o licărire și nici un sunet, nimic... nimic ! ! Sînt conștient doar. Pot gîndi încă, pot gîndi... E bine că mai pot gîndi... Asta înseamnă că n-am murit... De ce nu-mi funcționează simțurile ?... Ca în mașină... Unde mă aflu ? Nimic nu înțeleg, nimic... Bezna asta totală... și liniștea, ce liniște imensă..."

. . . .

NOTA AUTORULUI

Această scurtă povestire fantastică nu este, de fapt, rodul imaginației mele. A fost doar transpusă de pe o bandă de magnetofon, pe hîrtie. Acesta e singurul meu merit. Poate că n-am izbutit să reproduc nici pe jumătate nuanțele emoționale ce m-au încercat cînd am ascultat pentru prima dată acea înregistrare.

Sînt dator cu unele explicații. Este vorba de o bandă de magnetofon pe care mi-a pus-o la dispoziție un bun prieten — pasionat radioamator care, într-o noapte, căutînd să recepționeze ceva pe niște frecvențe foarte ridicate, a auzit un șir de sunete foarte ciudate, deși clare. Spunea că, după părerea sa, sunau ca un fel de cod. Foarte surprins, nu s-a dezmeticit decît în clipa în care seria de sunete a încetat și în locul ei a început să se transmită un fel de muzică, cu i-aș spune stranie — deși acest cuvînt este neconvingător și chiar desuet pentru a putea, servindu-mă de el, să încerc să exprim insolitul acelor acorduri, avînd efect tranchilizant și tulburător totodată.

Amicul meu, însă, nu s-a lăsat furat de muzica aceea, avînd prezența de spirit să-și pună în funcție magnetofonul și să înregistreze o mare parte din „concert", dacă pot să-i spun astfel, concert care, terminîndu-se după cîteva minute, a fost urmat de ceea ce ați citit — un fel de scenariu radiofonic.

Emisiunea nu s-a oprit aici. A continuat, dar într-un fel cu mult ieșit din comun — a urmat un dialog vorbit într-o limbă necunoscută. Cîtă bătaie de cap nu mi-a dat acel limbaj, foarte melodios și inteligibil, pînă l-am descifrat !

În acest scop, un vechi prieten, fost coleg, căruia îi aduc pe această cale cele mai calde mulțumiri, auzind banda, s-a oferit să mă ajute, apelînd la niște specialiști în studiul limbilor. În paranteză fie zis, a fost nevoie și de o analiză efectuată la un computer. Nu vreau să dau în vileag pe cei care m-au ajutat, căci

cine ştie ce mai iese şi din asta — de fapt, respect o rugăminte a lor.

Urmarea povestirii n-o mai cunosc. Prietenul meu, radioamatorul, s-a străduit să mai recepţioneze acel post, dar n-a mai reuşit niciodată. Banda de magnetofon originală, precum şi copiile care s-au tras după ea s-au şters de la sine într-un mod foarte misterios. Deşi astăzi nimeni nu mai crede în minuni, toţi cei cărora le-am vorbit despre acest incident ridică nedumeriţi din umeri şi mă privesc destul de ciudat...

Ce să vă mai spun ? Nu ştiu, dar presupun că Fănel s-a trezit din leşin sau ce-o fi fost, plecînd cu vărul său. O fi mîncat, o fi băut vin, poate că a şi dormit acolo atunci. Sau poate n-a plecat. Vărul Mişu o fi venit, a sunat cît a sunat, şi dacă a văzut că nimeni nu răspunde, o fi forţat cumva uşa, căci ştia că lui Fănel nu-i era bine. Probabil, l-a găsit pe jos — leşinat —, o fi chemat o salvare şi l-o fi dus la un spital. Dar poate că n-a mai fost nevoie de spital, ci de un medic legist — de unde să ştiu ?

Iar acum, în încheiere, reproduc traducerea dialogului final, traducere care, fireşte, e departe de original prin faptul că multe expresii, multe cuvinte nu şi-au găsit un corespondent adecvat, noi fiind nevoiţi să interpretăm într-un anumit sens, avînd ca bază puţine cuvinte înţelese cert. Poate am greşit pe alocuri, poate nu. Ideea conţinută în acel dialog cred că a fost însă respectată. De asemenea, şi vă veţi convinge singuri, din schimbul de cuvinte pe care-l au cele două personaje, răzbate o undă de lumină menită să explice într-o oarecare măsură enigmatica povestire. Spun într-o oarecare măsură pentru că multe lucruri rămîn totuşi neclare. Am evitat cu bună ştiinţă să-mi strecor punctul meu de vedere, lăsînd la latitudinea fiecăruia să-şi formeze o opinie proprie. Acum iată traducerea :

. . . .

— Este, deci, pentru prima oară o avarie la acest echipament. Bine că nu s-a soldat cu victime.

— Asta deocamdată. Dacă vom continua să-l folosim...

— Nu-l vom mai folosi ! Trebuie mai întîi remediat sau înlocuit. Ai observat că trecerea prin cîmpul intermediar de conectare şi deconectare este defectuoasă şi lentă. În plus, specimenul uman căruia am vrut să-i extragem o copie senzorială completă de un ciclu planetar după deconectare nu-şi mai aminteşte nimic. Echipamentul a decupat cîmpul memorial al subiectului, în loc să-l copieze — iată eroarea !

— Putem considera acest experiment o reuşită ?

— Cu mici excepţii, da. Este însă necesar să urmărim cu atenţie procesul de reintegrare memorială — să nu ne trezim iar cu vreo surpriză. Echipamentul defect ar putea să ne mai rezerve cine ştie ce anomalie. Hiperstimularea amintirilor anterioare, tot din cauza avariei, a provocat subiectului un grav dezechilibru care putea să-i fie fatal. Să sperăm că funcţionînd bine, cel puţin sistemul retromemorial, vom îndrepta lucrurile.

— Dar aceste contactări unilaterale cu diverse civilizaţii ne sînt numai nouă utile. N-ar fi bine ca printr-o legătură bilaterală să [illegible] un dialog, un contact avantajos pentru fiecare ? Posibilităţi avem. Ce ne lipseşte ?

— Într-adevăr, nimic nu ne lipseşte, dar pentru ei orice amestec din exterior ar însemna în acest moment un dezastru. Sînt prea orbiţi de orgoliu, încă nu sînt suficient de înţelepţi pentru a înţelege ce vrem. Noi avem legile noastre de existenţă — nu le putem impune lor — n-avem dreptul. Puterea nelimitată de care dispunem ne-ar asigura o reuşită, dar legile noastre ne interzic să ne amestecăm, să intervenim, să determinăm ceva. Ei reprezintă doar un teren de observaţii — aceasta e hotărîrea Forului suprem galactic, peste care nimeni nu poate trece.

— Mi-ar fi plăcut să-ncerc să-i îndrum, să-i fac mai buni, mai drepţi...

— Ar fi o imprudenţă de neiertat! În urmă cu două mii de cicluri au mai încercat alţii s-o facă. Nu ştii asta? Nu ţi-a fost introdus în memorie acel episod dramatic şi ce-a mai urmat apoi?!

— Ba da. Ştiu tot, dar de atunci specia umană a evoluat, oamenii au alte concepţii despre ei, despre tot ce-i înconjură, sînt mai receptivi, sînt apţi, cred, pentru o contactare directă.

— Eroare! Uiţi masacrele care şi la ora actuală sînt prezente? Uiţi armele pe care şi le-au făurit şi cu care se pot autodistruge?

— În cazul în care vor ajunge la stadiul de autodistrugere, noi ce vom face? Vom sta pasivi pentru că aşa vrea Forul?

— Pentru un asemenea caz avem deja indicaţii. Forul e informat de tot ce se petrece şi aici ca şi-n alte părţi. Mai trebuie însă să treacă un timp, eşti încă nou aici, va mai trece timp pînă vei înţelege unele lucruri. Te voi ajuta să înţelegi, dar... Ce-ai făcut!!?... Antena... Cum ai orientat-o? Ce coordonate ai folosit?! Întrerupe emisiunea!!... Repede!

— Ce s-a-ntîmplat? Coordonatele sînt aceleaşi — V.V. 6593/E.A. cu 5562,811/65.59 V—E, normal. Atestă fişa de programare...

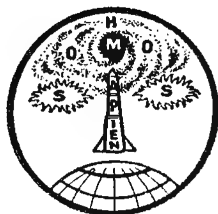
— Totuşi întrerupe, nu ştiu ce s-a-ntîmplat. Întregul sistem este dereglat, avaria este cu mult mai gravă de cît am bănuit... Antena este orientată spre „EI". Dacă cineva recepţion...

....

Continuare la NOTA AUTORULUI

Asta a fost tot. Aici, emisiunea s-a întrerupt. M-am interesat la radio — niciodată n-au transmis un astfel de scenariu. Era şi o oră nepotrivită. Această emisiune a avut loc în noaptea de 22 spre 23 septembrie 1971, la ora 3.40. Pe atunci, autostrada Bucureşti-Piteşti nu era gata (!?). Datele din scenariu se referă deci la viitor. Evit, în cazul acesta, să-mi exprim un punct de vedere.

Şi, ar mai fi ceva. Rog pe cei care, întîmplător, au mai auzit ceva despre această piesă radiofonică, poveste etc. etc., să se adreseze redacţiei cu amănunte.



Un oltean în Lună

de MIHU ANTIN

lui Amza Pellea

Dacă pentru întîia oară nu ar fi aselenizat Neil Armstrong, ci un oltean, în locul istoricelor cuvinte: „Un pas mic pentru om, dar un salt uriaș pentru omenire!“ desigur că s-ar fi rostit mult mai simplu:
— O făcui și p-asta, muică!

— Și cum petrecuși concediu', nea Mărine? Ziseși că-mi spui!

— Oliuuu, nici acilea în bătătura mea nu am liniște! Așteaptă, bă nepoate, să-mi trag și cu răsuflarea, că abia picai din Lună! Nu mă mai toca și tu la cap, destul mă chirăiră ăi mici! Mai bine coboară pînă colea în beci și scoate o vadră de zaibăr, că tot plecă d-acasă tuș-ta Mița!

— Păi scosei vinul, nea Mărine, uite, ulcica-i plină!

— Atunci toarnă acilea, bă nepoate, să ne răcorim gîtlejurile! Toarnă, nu te zgîrci! Așaaa!... Bun e zaibăru' ăsta, nu-l dau pă poșirca aia d-o băui în otelu din Lună, aia de-i zicea „Coca“!

— Cum, neică, băuși o muiere?! Oliuuu...

— Te zăltași, bă nepoate? Așa-i zise la o băutură d-alea, de ne serviră acolo! Coca asta-i un fel de Pepsi d-a noastră, băuși și tu la București cînd venirăți să mă-ntîmpinați pă rachetoportu' Otopenii de Vale. Ne serviră ei și-n ăla... cum îi zise, dar-ar boala în el! că nu-l ținui minte! Ăla cu care zburarăm pînă-n stanția cozmică de un' ne transpordară cu modulii pă Lună!

— Racheto-naveta spațială recuperabilă cu motor nuclearo-ionic, nea Mărine!

— Așa, bă nepoate! În asta, cum îi spuseși tu, fuse bine, bă.

fuse ca în ghiociu cu boi al lu' ne'n-tu Dumitru Dîrdîială de din deal, mă cam zdruncină la început, da' pă urmă se liniști. Întîi mă luă cu o apăsare d-aia greaua, acilea pă burtă, la inimă, da' știi, bă nepoate, d-aia greaua de tot, crezui că dau ortu' popii și nu mai ajung înapoi să-mi văz Jiii! Da' trecu repede, și pă urmă să vezi minune, mă simții ca un fulg de cloță, bă nepoate, zburai în aer cum zburară orătăniile noastre în obor la alde Ghiburc! Mai toarnă un zaibăr, că ostenii povestind!...

— Da' cu englezul cum fuse, nea Mărine?

— Om jurat ca inglezu' ăsta, bă nepoate, nu întîlnii nicăirea! Să vezi cum îl cunoscui, aveam foteliu lîngă el — în ăla în care zburarăm —, întîi mă uitai nițel pă 'ublou, da' ce să fie afară altcevașilea decît numa' negreală, Pămîntu' nu se văzu neam și nici Luna. Mă luă atunci așa ca o fîrșală, cînd văzui întunecimea aia, și mi se muiară picerele de necaz, doar nu crezuși că de frică, bă nepoate! Mă-ncontrez eu și cu zece d-ăia grei și chipoși ca-alde Uruială, văr-tu ăla de-i mai zice și Rogojină, că vru să fure o rogojină din muzău, fiin'că zise că-i a lui tat-su Boțoagă, frate-miu ăl mai mare! Odată îl văzui pă vecinu' meu de fotel că se repezi să-mi dea pă sub nas cu ceva, întîi crezui că vrea să sară la bătaie și-mi pregătii pumnii, da'el se porni pă rîs, și rîse, bă nepoate, de crezui că-i smintit din zdruncinătură!

— Păi, nea Mărine, o fi vrut omu' să-ți dea cu amoniac, crezu că ți-e rău!

— Rău fuse de el, bă nepoate, că aproape-l pocnii, da' noroc că mă oprii la timp. Se recomandă el pă urmă, era inglez și-i zicea Mac Offen, o rupea binișor pă oltenește, da' de ce-i zicea și mac, ca la rațe, dracu' știe! Îi spusei eu că samănă la nume cu unu' Mocofan Niță de-ajunse mecanic pă turbătrinul de București, și el rîse iar, pă urmă mă îmbie să gust dintr-un clondir o băutură d-aia d-a lor de-i zice visichi!

— Adică whisky, nea Mărine!

— Păi de, cum ziseși! Gustai eu o țîră, așa cam de două dește, și fusei gata să-mi vărs ficații, bă nepoate! Băutură jurată, oliuuu! și puțea al dracu' a doftorie ș'a gîndaci, te trăsnea, nu altcevașilea, crezui că mor și nu mai învrez a doua oară! Ca să mă dreg scosei repede dimijana mea și trăsei o dușcă zdravănă de țuică, d-aia d-a noastră românească, de prună curată! Da' vezi că inglezu' mirosi și el dimijana și vru să guste, așa că nu scăpai pînă nu-i umplui plosca aia din care aruncă visichiu'! Bău inglezu țuica și-i plăcu, bă nepoate, da-i plăcu așa tare că se nărăvi la dimijana mea ca ursu' la miere și numai în preajma ei stătu.

Fuse 'oţ inglezu şi vru să mă păcălească, zise că lui îi place folcloru' nostru şi vrea o monstră de artă, da' monstra asta vezi că taman dimijana mea fu !

— Poate chiar studia folclorul, nea Mărine !

— Pricepui eu unde fuse folcloru' ăsta, adică în zama de prună ! Nu vrusei să mă-ncontrez cu el şi îi dădui gratis dimijana, da' întîi băui ţuică atît cît putui. Mai rămase ca d-o palmă şi mai bine, da inglezu' o supse toată, bă nepoate, şi cînd coborîrăm pă Lună abia îl urnirăm, adormise cu dimijana-n braţe ! Şi eu dormii zdravăn tot drumu', aşa că nu văzui nimic cu aselenizarea aia ! Cînd ieşii afară... da' mai toarnă din zaibăru' ăla că mi se uscă gîtu' !

— Gata, nea Mărine, zi mai departe !

— Păi, cum zisei ! Ieşirăm afară, da' întîi ne puseră nişte globuri cît lubeniţele pă capete, şi la haine un fel de maţuri d-ale de plastic şi tot felu' de cutii şi alte drăcii cu aer şi apă, de mă simţii ca un pui în găoace, bă nepoate !

— Acesta e sistemul individual de supravieţuire, nea Mărine, costumul de astronaut adică.

— Cum ziseşi, bă nepoate ! Ne anunţară că pînă la 'otelu lunar avem două feluri de transport, bande rulante pă subterană şi nişte d-alea... module de zboară peste munte ! Eu alesei un modul d-alea, vrui să văz munţii, peisagiul adică, şi zău că nu-mi păru rău, bă nepoate ! Păi munţii ăia din Lună fuseră pă lîngă dealu' nostru, cum să-ţi zic, bă nepoate ? Aşa cum ar veni, în izemplu, un muşuroi de cîrtiţă pă lîngă claia de paie din dosu' pătulului de porumb, ăl' de-l făcui astă-vară cu alde Ouatu de la comparativă ! Şi bolovani, bă nepoate, mai ceva ca ăia de lîngă via lu' Carcalete, şi colţuroşi şi mari, de mă speriară ! Da' mă plictisiră pă urmă, tot gropi şi bolovani d-ăia văzui, numa' piatră seacă, de-mi păru rău că plecasem dintre dealii noştri cu pruni în floare, cu porumbi, bă nepoate, ş-atuncea îmi veni iar o fîrşală care se lăsă în picere ! Vezi că şi ţuica aia se răzbună, da' rău de tot, fiin'că se-ncontrase cu visichiu' inglezului, mînca-l-ar gălbeaza ! Şi aşa tare ce mă lucră la inimă că după ce ajunserăm în oraşu' ăla lunar mă ţinură în carantină ! Mă băgară în spital, bă nepoate, cică mă suspectară de-o aia, cum îi zice ? o boală de cozmos !

— Poate vreo maladie spaţială, nea Mărine ?

— Mălădie sau nu, cum îi spuseşi, da numa-n spital mă ţinură aproape tot concedu', bă nepoate ! Încercai eu să le esplic că dimijana aia fuse de vină, da' nu ştiură olteneşte, bă nepoate, să





te minunezi și nu al'cevașilea că nu auziră de noi acolo-n Lună! Pîn' la urmă tot inglezu' mă scăpă de necaz, le zise cum fuse afacerea — „biznisu" zise el — și îmi dădură drumu'! Se bucură mult inglezu' și spuse că o să mă viziteze cînd ajungem înapoi acasă, mă ferii să-mi dau adresa, da' el mi-o dădu și mai zise să-l chem la tivizofon!

— Televiziofon se numește, nea Mărine!

— Păi da, te deșteptași tu, bă muceo! Îmi mai dădu inglezu' ș'o poză d-a lui în relief s-o arăt fie-mi Stana, auzi juratu, îi plăcu fata, că-i arătai niște poze, spuse că poate să ne-nrudim! Mînca-l-ar rîia, că-mi strică tot concedu' din Lună! Mai stătui cu p-acolo vreo două zile, da' mă plictisii repede și plecai!

— Cum, nea Mărine, nu-ți plăcu în Lună?

— Nu-mi plăcu, bă nepoate, ce crezuși că-i p-acolo, boldei cu covrigi în coadă? Doar pietroaie și gropi, unii le admirară așa cum se uitară alde Duduveicii la bostanii noștri din dosu' ogrăzii, da' mie nu-mi plăcură! Era și ristaurantu, sigur, da'

numai cu mîncări străine și scumpe ale dracu', n-avuseră nici de-ale porcului, nici făsui, bă nepoate! Văzui eu într-o vitrină un fel de cîrnați, scria acolo „hot dogs‘ și inglezu' traduse, îmi zise că asta-nseamnă „cîini fierbinți“, mă crucii auzind! Mai esplică inglezu că ăia-s un soi de crenvuști, da' nu-l crezui, auzi spurcăciune, bă nepoate, tăiară boldeii și-i făcură cîrnați, pă Lună! Mă-ngrețoșai, nu altcevașilea, vrui să beau ceva da' n-avusei ce, țuica o topise inglezu' și zaibăr nu găsii la 'otel! Bun e zaibăru' ăsta, bă nepoate, ia mai scoate o ulcică!

— Băuși cam mult, nea Mărine, zău așa!...

— Băui și eu că din zaibăru' meu băui, nepoate, și nu te-ncontra cu mine că-ți dau o cobiliță pă spinare de nu te mai recunoaște nici muică-ta!!! Ei, ho, că glumii!... Adu mai bine zaibăru', să uit de gustu' visichiului ăla cu care mă otrăvi inglezu'! Stai să-ți arăt poza, zi și tu, nu samănă cu boldeiu' ăla cotonog din ograda lu' alde Gușter?

— Asta-i poza englezului, nea Mărine? Păi ăsta...

— Fuse el tînăr, așa-i, da' frumos ca bîtă-mea Marghioala, aia de-i spuseși tu Muica Pădurii și Cotoroanța, fie-i țăr'na ușoară, că se fîrși mai anu' trecut în floarea vîrstii, abia trecu de suta de ani! Da' ce s-aude afară, bă nepoate, ce duduie așa-n bătătură? Ia vezi pă geam!

— Nea Mărine, veni vară-mea Stana, coborî dintr-un autoglisor „Oltenia 2 300“, neică! Da' nu e singură!...

— Oliuuu, ia să văz! N-o fi și cu Mița, ce făcui, pitește iute ulcica aia!

— Nu-i tușa Mița, nea Mărine, da-n schimb e...

— Ce-mi văzură ochii, muică!!! Stana mea la braț cu juratu de inglez, nu scăpai de el nici acilea, bă nepoate, mă găsi! Oliuuu, Stano, ce-mi făcuși, taică, îți rup fusele și ție și lu' chicosu' tău de inglez!

— Stai, nea Mărine, iartă-i și dumneata!

— Ce să stau, bă nepoate, că văzui negru în fața ochilor! Copilu' meu, fata mea, cu un jurat care-mi dădu să beau visichi și-mi luă pă d'asupra și dimijana!

— Iartă-l, nea Mărine, că glumi și el!

— Cum glumi, bă nepoate, ia esplică-mi!!!

— Păi da, nea Mărine, că de cum îi văzui poza știui că nu-l cheamă așa cum pretinse, Mac Offen adică! El e Mocofan Niță, flăcău bun, auziși de el, mecanic pe turbătrinul de București!!!

— FÎRȘIT —

Fantezii de centaur

A de la Andromeda

de **MAXIMIN TRACUL**

Fred Hoyle mă va ierta pentru acest titlu de împrumut, ori poate că nici nu e cazul — de la un timp Andromeda e a noastră, a tuturor celor care stăm cu ochii la cer și ne cade pe față pulbere stelară. De atîtea lumini împroșcate în toate direcțiile Universului, simți cum ți se aspreşte pielea frunții, iar gîndurile cresc sub ea cu pecetea de abur fosforescent a marilor spații galactice.

Andromeda e, fără îndoială, un tărîm insolit, i-aș spune de vis, dar nu cu sensul de feerie; i-aș spune așa pentru simplul motiv că-mi pot trimite acolo imaginația neînșeuată și fără frîul ce rupe în două goana calului, obligîndu-l să-și întoarcă botul spre pămînt. Patrie a închipuirilor cu ochii deschiși, asta e Andromeda, atunci cînd închipuirile pomenite plăsmuiesc lumi cum n-au mai fost, dar cum prea bine pot să fie, cum trebuie *să fie în imensitatea fără hotare de pămînt sau de aer care ne absoarbe planeta ca pe o picătură de mărgean rotit. O picătură prelinsă spre un străfund oarecare al Galaxiei, fără importanță în acest uluitor destin cosmic, unde interesează doar călătoria.*

Sunete vii proliferează în Andromeda, copacii își clădesc acolo civilizațiile stranii după tipare greu de descifrat, vulcanii își revarsă memoria fierbinte peste cetăți, sfere gîndesc și cuburi trec prin lunga existență minerală cu fațetele deschise ca niște oglinzi, ca niște receptoare pentru întrebări, spre vînt, spre ploaie, spre eclipse. Stele se prăbușesc în ele însele, plesnind, bezna azvîrle monștri și îi vîntură apoi cu-o răsuflare

în neant, orașe-faguri și ființe-orgă se perindă în lungul promontoriului luminos, iar nebuloasele-și închid deasupra curgerea, oprind din timp în timp privirile, înnegurîndu-le.

Dacă mă gîndesc mai bine, așadar, ilustrul astrofizician n-are ce-mi reproșa, nici mie și nici altora dintre cei cu praf stelar în gene : A de la Andromeda ne lovește tîmplele și reverberează îndelung, sunîndu-și sensurile mereu tulburătoare. A de la Andromeda e un semn ce cheamă ochii în sus, acolo unde constelația își deslușește marginile spre vecinii neștiuți, făcîndu-se, peste genune, punte. Orice s-ar spune, constelația aceea e a noastră, mărturie stau atîtea seri și nopți care ne-au surprins călătorind prin ea și ne-au păzit cu răsuflarea lor de vată marile emoții.



Efect sideral de CORNELIU BÎRSAN

Despre informare, fantezie și gîndire logică

(la apariția ediției a II-a a lucrării „Enigmele miturilor astrale“ de Victor Kernbach)

de OVIDIU RÎUREANU

După ce au apărut „Enigmele miturilor astrale“, la a cărei a doua ediție ne-am găsit în anul 1973, se poate spune despre Victor Kernbach, om de știință, scriitor și traducător, că și-a cîștigat un loc onorabil în cultura contemporană.

Cartea aceasta de bogată informare, îndrăzneală științifică și echilibrată polemică este importantă în afirmarea paleoastronauticii, o disciplină cu obiect nedovedit, deși în sprijinul existenței lui există puternice prezumții.

Victor Kernbach, cu pasiunea necesară studiului de valoare, nu s-a mulțumit cu datele acumulate de literatura de specialitate, ci, cercetînd cu atenție suplimentară în primul rînd miturile biblice și pe cele ale folclorului românesc, a adăugat rodul interpretării strălucite uneori a materialului acumulat la cel al altor elemente de exegeză arheologică, etnologică, istorică, astrofizică, astronautică, ufologică etc. „Enigmele miturilor astrale“ au la bază în măsură asemănătoare acumulările enciclopedice ale autorului și curajul de a gîndi.

Ipotezele noi, cu posibilități creatoare sînt respinse de așa-zisul bun simț care ar vrea să se limiteze în cadrul științei la administrarea unor adevăruri consolidate, fără a ține seama de semnele ce arată că totuși au început a fi compromise. E un aspect pe care îl pune mereu în evidență și Victor Kernbach. Ceea ce pretinde el pe bună dreptate de la omul de știință

este tocmai disprețul față de bunul-simț al savanților lipsiți de fantezie și deci de elanurile în afara cărora, bineînțeles, spiritul uman sucombă în orice disciplină.

Și Victor Kernbach, care are imaginație și gîndire logică și știe să le asocieze în mod util, îndrăznește să susțină foarte convingător temeiurile astronauticii, puse sub semnul întrebării de cei exagerat de prudenți, conformiști ca să nu se compromită. „Enigmele miturilor astrale" ridică un drapel de luptă împotriva mărginirii incredule și izbutește să-i dea lovituri puternice pentru că nu argumentele îi lipsesc (dimpotrivă, le aglomerează dincolo de nevoi, punînd prea adesea în fața cititorului aspecte superflue, dintre care multe de astă dată deosebit de discutabile).

Iată ce s-ar putea spune despre lucrarea lui Victor Kernbach privită din unghiul finalității propriu naturii sale, care, firește, este științifică.

Criticul literar tentat să abordeze cartea (pentru că aparține unui scriitor) ar fi, eventual, înclinat să constate în virtutea fizionomiei pe care aceasta o prezintă, că fantezia artistică e de aceeași natură cu imaginația cerută unui autentic om de știință, între cele două funcții creatoare existînd măcar o diferență necesară în dozarea închipuirii și a gîndirii logice. În știință se cere în plus fanteziei doar o motivare, ceea ce nu corespunde unei limitări, ci unei exigențe suplimentare de calitate, general valabile (producătoarea veridicității în artă).

Puntea de legătură între știință, domeniul investigării în realitate, și artă, domeniul ficțiunii analogice, este tocmai imaginația zămislitoare de situații încă neîntrevăzute.

Aceasta e cauza prezenței în cartea lui Victor Kernbach a impresiei de extraordinar, insolit, bizar, enigmatic și chiar fantastic, categorii ce aparțin nu numai esteticii, ci, în primul rînd, trăirilor noastre în mediul real.

Cronică (en passant fantastică) a șahului

de **EMANUEL REICHER**

XXXIX.

Cele trei chipuri ale lui Robert James Fischer (1)



Lumea trăia spaimele războiului.

Întreaga planetă era cuprinsă de un pîrjol imens, căruia nimeni nu putea să-i prevadă sfîrșitul. În Statele Unite, răsunetul victoriei de la Midway nu risipise coșmarul dezastrului de la Pearl Harbour, iar superioritatea japoneză în Pacific

transformase amenințarea invadării pămîntului american într-o posibilitate concretă.

În această atmosferă pesimistă, bîntuită de neliniști, s-a născut la 9 martie 1943 într-o modestă casă din Chicago **Robert James Fischer.**

Copilăria lui petrecută între lansarea bombei de la Hiroșima și frămîntările „războiului rece" trebuie să fi fost enorm influențată de surescitarea continuă a celor vîrstnici, nelămuriți încă dacă se pot bucura sau nu de terminarea ucigătoarei conflagrații.

Cînd, la vîrsta de șase ani, micului Bobby i-au fost deslușite tainele jocului pe tabla cu 64 de pătrate, de bună seamă că l-a asemuit imediat războiului ce lăsase atîtea urme în conștiința tuturora și, poate, încă de atunci a început să zămislească într-însul sentimentul de înverșunare cu care își va privi întotdeauna adversarii.

Încetul cu încetul eșichierul a devenit pentru el o lume nouă, mirifică, plină de acele evenimente neprevăzute care îl smulgeau din banalitatea cotidiană, făcîndu-l să uite avatarurile unui trai neîndestulat și ale unei activități școlare pentru el neinteresante.

Trăia într-un mediu preocupat pînă la obsesie de ideea „reușitei în viață" și reacțiile acestuia la primele lui succese i-au trezit dorința firească de a-și exploata neobișnuitul talent pentru a urca treptele societății.

Am ajuns astfel la acel punct nodal din care încep să-și desfășoare firele destinele a trei personaje distincte, cele trei întruchipări ale lui Robert James Fischer, atît de rar aflate într-un contrapunct fericit.

Bobby, copilul sensibil care își ascundea cu greu complexele, a devenit adolescentul izolat și suspicios de mai tîrziu, cu reacții contradictorii și neproporționale cu cauzele lor, manifestînd ciudățenii inexplicabile chiar și pentru cei mai apropiați de el.

Pe de altă parte, din dorința de a ajunge la acea poziție socială menită să-i asigure o viață îmbelșugată și respectul celor din jur, s-a întrupat **James,** tipul de businessman, eroul acelor tîrguieli și tribulații în care banul va fi mereu pe primul plan.

Acestor două siluete li se adaugă aceea a miraculosului **Fischer,** îndrăgostitul fără leac de misterele eșichierului, cercetătorul neliniștit al meandrelor teoriei, clasicul care visează aventura, romanticul ce crede în puterea tehnicii, structuralistul avîntat în orgii combinative și tacticianul riguros și pedant.

Despre R.J.F. s-a și scris o întreagă literatură poate mai mult decît despre oricare alt sportiv al lumii, exploatîndu-se copios spectaculoasele contradicții ale personalității sale.

Noi nu vom merge pe această cale, ci vom aborda acest fenomen straniu, pornind de la premisa existenței a trei profiluri îngemănate doar parțial (și ne întrebăm cît de eficient ?), deși aparțin aceluiași corp omenesc. Acest monstru-sacru, asemenea unor făpturi mitologice, este un personaj tricefal. Cu el, în cronica noastră începe să precumpănească fantasticul.

Anul 1956 *. Superioritate indiscutabilă pe plan mondial a școlii sovietice de șah : Mihail

---

* O succintă trecere în revistă a evenimentelor poate fi citită în capitolul XXX al cronicii noastre (nr. 453 al Colecției).

Botvinnik continua să fie campion al lumii după două înverşunate dispute cu pretendenţi trecuţi prin dura filieră a calificărilor: compatrioţii săi David Bronştein şi Vasili Smîslov; cea de-a XII-a Olimpiadă s-a terminat, conform tuturor pronosticurilor, cu victoria U.R.S.S., pentru a treia oară consecutiv cîştigătoare a competiţiei supreme pe echipe; cea mai bună jucătoare a lumii era Olga Rubţova; cu un an înainte, Boris Spasski devenise liderul de necontestat al juniorilor din întreaga lume.

Se semnalau doar cîteva răzleţe fulgere amenințătoare: islandezul Fridrik Olafsson îşi confirma ascensiunea, iar danezul Bent Larsen obţinea cel mai ridicat procentaj la masa I-a a Turneului Naţiunilor, anunţînd o furtunoasă carieră. Evenimentele îşi pierdeau acuitatea însă, fiind atenuate de săgeata dezvoltării tînărului Viktor Korcinoi şi de maniera autoritară în care Smîslov şi-a adjudecat turneul candidaţilor.

Aceasta era conjunctura în care Fischer a făcut primii paşi în întrecerile oficiale. Începutul a fost promiţător: a cîştigat campionatul de juniori al S.U.A. Participarea lui la turneul „open" al Statelor Unite a atras atenţia specialiştilor. Puţini au fost însă aceia care au sesizat uriaşa pasiune care îl mistuia pe copilul timid şi retras, stîngaci în mişcări, aparent lipsit de vlagă. Iată ce scrie marele maestru american Larry Evans* despre această perioadă: „L-am cunoscut pe Bobby în 1956 cînd avea 13 ani şi tocmai triumfase în cadrul campionatelor de juniori ale S.U.A. Eu cîştigasem turneul «open» de la Montreal, unde Bobby a ocupat locul VIII la egalitate cu alţi cinci concurenţi. M-a întrebat dacă nu vreau să-l iau cu mine în maşină cînd mă întorc la New York. Nici prin cap nu-mi trecea că pasagerul meu avea să devină cel mai celebru şi mai fenomenal jucător din întreaga istorie a şahului. În tot cursul îndelungatei călătorii spre casă aproape că nici n-a privit peisajul. Nu voia să vorbească de nimic altceva decît despre şah, şi iarăşi despre şah. În timp ce stăteam cu ochii aţintiţi la şosea, el mă pisa cu tot felul de întrebări de tehnică şi tactică şi discutam împreună variante complicate **à l'aveugle,** numind mutările fără să vedem tabla. Era limpede atunci că el se dedică total acestui joc şi că urmăreşte cu pasiune şi în mod neabătut măiestria deplină".

În acelaşi an s-a clasat pe locul VIII—X in turneul de antrenament al celor mai buni jucători din S.U.A., devenind rapid dintr-o speranţă un adversar de temut pentru oricine.

Anul 1957, care a început cu un nou succes internaţional al lui Larsen, a prilejuit apoi înscăunarea unui nou lider: Smîslov; a urmat victoria lejeră (15 puncte din 17 posibile) a lui Keres la Mar del Plata şi alte succese sovietice, dar şi o prevestire a viitoarelor furtuni provocate de centrul de maximă presiune apărut peste ocean: americanul Lombardy devine primul junior al lumii, realizînd un procentaj de 100%!

Care a fost replica lui Fischer? Vîrsta de 14 ani n-a constituit o piedică în obţinerea unei senzaţionale triple victorii: locul I la San Francisco, în întrecerea juniorilor, la Cleveland

* Vezi capitolul XXXI, nr. 454 al Colecţiei.

și New Jersey în campionatele de seniori (formula „open" și cea „turneu"), senzația ultimului duel constituind-o faptul că l-a depășit pe însuși Reshevsky, liderul pînă atunci necontestat al șahiștilor americani.

Anul 1958 a marcat printre alte rezultate notabile un nou succes al lui Bent Larsen și revanșa categorică a lui Botvinnik asupra lui Smîslov. Interzonalul de la Portoroj (Iugoslavia) a stîrnit un enorm interes în primul rînd pentru că a constituit platforma de lansare a lui Tal spre vîrful piramidei. Dar concursul a consemnat și ocuparea locului V—VI de către Fischer, care s-a calificat astfel pentru turneul candidaților și **a devenit la 15 ani cel mai tînăr mare maestru din istoria eșichierului!**

Acest „accident" al biografiei lui Bobby, dar și al cronicii noastre (care din nou simte gustul fantasticului) a făcut ca insațiabilul copil-minune să fie vitregit de titlul mondial la juniori: pomenindu-se ditamai mare maestru internațional, orgoliul îl va fi oprit să mai participe la o competiție de „nevîrstnici".

Un interesant episod al vieții sale din această perioadă ne este relatat tot de Evans: Un post iugoslav de televiziune i-a oferit lui și surorii lui posibilitatea unei călătorii la Moscova. Bobby a cutreierat două săptămîni prin cluburile șahiste sperînd să aibă prilejul să-i înfrunte pe așii eșichierului. Spre dezolarea lui s-a trezit însă că este prezentat unui șir nesfîrșit de celebrități sportive — halterofili, gimnaști și vedete ale fotbalului. Ca explicație a acestei aparente ciudățenii, Evans conchide: „Șahul face parte integrantă dintr-o veche tradiție intelectuală: marii maeștri sînt figuri de seamă ale societății, sînt oameni bine educați, și indiferența lui Bobby față de cultură i-a iritat și i-a tulburat pe cei ce-l invitau".

Periplul noii comete apărute pe firmamentul eșichierului a ajuns treptat unul dintre subiectele „grase" ale ziariștilor de pe toate meridianele, mai ales că neașteptatele schimbări de orbită și grad de strălucire ofereau tot atîtea momente senzaționale demne de a fi aduse la cunoștința marelui public.

Un filon exploatat cu precădere a fost acela al raporturilor pe care prodigiosul „doctor" în jocul minții le „întreținea" cu fenomenele de cultură, față de care, mereu a arătat o ciudată alergie.

În problema cantității și profunzimii cunoștințelor de ordin general pe care posesorul unei specialități înguste trebuie să și le însușească pentru a nu fi socotit incult, părerile nu sînt deloc unanime. În majoritatea cazurilor, propovăduitorii educației multilaterale se sprijină pe argumente legate exclusiv de raporturi sociale și etice, fără a dovedi de exemplu necesitatea apropierii de muzica lui Bach și de picturile impresioniste pentru un cercetător ce năzuiește să facă un pas înainte în teoria grafurilor.

Existența „copiilor-minune", categorie din care face parte și Fischer, ajunși în scurt timp la înalte performanțe pledează pentru avantajele unei specializări timpurii, dar preponderența celor cu un cert grad de cultură între marii maeștri și campionii lumii suscită îndoieli asupra stabilității valorii dobîndite, dacă ea este lipsită de sprijinul unei formațiuni intelectuale exigente.

Abandonarea școlii de către eroul acestui capitol a produs multă vîlvă, fiind un act ieșit din comun chiar și pentru o societate ca aceea americană, obișnuită cu cele mai năstrușnice situații.

Cum s-a ajuns aici? Lui Bobby frecventarea cursurilor nu-i făcea plăcere, relațiile sale colegiale fiind aproape inexistente. James nu înțelegea de ce trebuie să muncească ani de zile pentru obținerea unei diplome ce nu reprezintă garanția unei situații sociale și materiale stabile cînd el poate să realizeze prin talentul său beneficii superioare, de exemplu, acelora obișnuite de orice profesor; iar Fischer avea o nevoie imperioasă de timp, de enorm de mult timp pentru a-și potoli setea de șah, devenită singura lui rațiune de a fi.

Această hotărîre a însemnat, desigur, și un dramatic pariu cu toți aceia care în repetate rînduri l-au sfătuit să-și facă pe lîngă șah și o carieră capabilă să-i asigure existența. Foarte puțini dintre marii maeștri profesioniști au beneficiat de o stare materială înfloritoare (cititorii cronicii noastre cunosc îndeaproape acest lucru), ceea ce trebuia să descurajeze orice încercare de a face din eșichier „pămîntul făgăduinței".

Și iată că a apărut pe neașteptate un „desperados" din epopeea americană a Nordului, hotărît să extragă din cele 64 de cîmpuri aurul „placerelor" *, să se îmbogățească, să devină un om important și să-și dovedească puterea, învingîndu-se pe sine și întrecîndu-i pe cei din jur.

Ne aflăm pe tărîmul atît de familiar al eroilor lui Jack London, bîntuiți de vise pătimașe și elanuri irezistibile, asumîndu-și riscuri uneori calculate, alteori numai din plăcerea de a brava, cuprinși de disperarea eșecurilor sau lăsîndu-se duși de beția succesului, figuri ce se desprind din filele unei „saga" pe care o descifrăm cu emoția unora ce sîntem contemporani cu scrierea ei, participînd astfel, cîteodată chiar direct, la desfășurarea unor evenimente fabuloase.

Și totuși, deși multe dintre meandrele vieții lui Fischer par anticipate de tipare cunoscute, eroul nostru surprinde mereu prin atitudini singulare, greu de încadrat în convenții prestabilite.

Sfîrșitul anului 1958 prilejuiește o nouă furtună ziaristică: echipa Statelor Unite s-a văzut amputată de unul dintre marile sale atu-uri: Robert James Fischer a refuzat să participe la Olimpiada de la München, „indignat" că, fiind campion al țării, este pus la masa a II-a după Samuel Reshevsky, preferat pentru îndelungata și fructuoasa lui experiență.

(Continuarea în numărul viitor)

---

* La drept vorbind, nici un cîmp aurifer oricît ar fi fost de bogat n-a produs pe centimetrul pătrat atîția dolari cît eșichierul — Golcondă exploatată de R.J.F., și aceasta fără să intrăm deocamdată în domeniul anticipației (subiect ce va fi tratat în capitolul final).



Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii"

2012



prelucrare
&
editor
Costin Teo Graur

i.m. Pompilu



Au scanat, corectat, prelucrat.

Ceea ce nu au fost în stare redacțiile Știință și tehnică
sau cei care au dat să continue CPSF, au reușit, cu multă dăruire, muncă și cheltuială, acești entuziaști.

Lor trebuie să le mulțumim pentru că avem acum posibilitatea să (re)citim legendara Colecție.

dandher
flash_gordon
evilgheorghe
krokodyllu
progressivefan3
car_deva
coollo
fractalus
panionios
nld68
un anonim (RK)
Gyuri
hunyade
dl. Dan Lăzărescu
Cilly Willy
fizikant
Doru Filip
connieG

(dacă este omis cineva, vă rog un email și reparăm greșeala!)

- ADRIAN ROGOZ: Geo Bogza - rătăcitorul, insolitul nostru Harun-al-Rașid
- GEO BOGZA: Science-fiction
- NICOLAE SAVU: Ciclu retransmis.